

недоліків у реалізації цих принципів в системі управління охороною праці вищого навчального закладу, дозволили розробити практичні рекомендації щодо їх подолання для найбільш ефективного управління СУОП вищого навчального закладу.

ОРГАНІЗАЦІЯ РАЦІОНАЛЬНОГО РЕЖИМУ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ, ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

О.В. Солдатов

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

Одним з найбільш важливих елементів підвищення ефективності трудової діяльності людини є удосконалювання професійних навичок у результаті виробничого навчання. Навчання додає закінченість і стійкість усім формам професійної рухової активності, є важливим засобом попередження стомлення. Виробниче навчання, із психофізіологічної точки зору, являє собою процес створення відповідних образів з подальшим розвитком і відповідною зміною психофізіологічних функцій людини, професійних навичок, у тому числі прийомів безпеки, для найбільш ефективного виконання конкретної роботи.

У результаті навчання розвивається й удосконалюється специфічний розумовий апарат, окремі, необхідні для виконання роботи, групи м'язів, підвищується точність і швидкість рухів, збільшується швидкість відновлення фізіологічних функцій людини після закінчення роботи.

Досягнення високої продуктивності праці, тривалої працездатності з одночасною раціональною інтенсивністю фізіологічних функцій людини і збереженням його здоров'я забезпечуються також правильною організацією режимів праці і відпочинку.

Так, наприклад, при виконанні роботи, яка вимагає значних зусиль і участі в її виконанні великих м'язів, для відновлення працездатності, рекомендуються більш рідкі, нетривалі перерви, тривалістю 10...12 хв.

При виконанні особливо важких робіт більш ефективним є сполучення роботи протягом 15...20 хв. із відпочинком такої ж тривалості.

При роботах, що вимагають великої нервової напруги й уваги, швидких і точних рухів рук, доцільне введення більш частих, але більш коротких перерв тривалістю 5...10 хв. Організація процесу трудової діяльності людини логічно зв'язана також з виникненням ще одного виду технологічних перерв – мікропауз. Це нерегламентовані перерви, що виникають об'єктивно між послідовними наступними операціями і діями людини. Статистика показує, що у залежності від характеру і важкості праці мікропаузи складають 9...10 % робочого часу.

Науковий підхід в організації трудового процесу, режимів праці і відпочинку передбачає необхідність врахування також і динаміки працездатності людини протягом тижня. Так, відомо, що найвища працездатність людини виявляється на 2-, 3- і 4-й день роботи, тобто, наприклад, у вівторок, середу та четвер, якщо робочий тиждень розпочинається в понеділок. У наступні дні тижня вона знижується, падаючи до мінімуму в останній день роботи.

Ефективними елементами організації раціонального режиму праці і відпочинку є виробнича гімнастика і заходи для психофізіологічного розвантаження людини, у тому числі функціональна музика. Для зняття нервово-психічної напруги, боротьби зі стомленням та відновлення працездатності ефективним рішенням є тимчасове переміщення працюючого в інше зовнішнє середовище, зовнішні фактори якого позитивно впливають на організм людини. Таким рішенням може бути створення кабінетів релаксації або кімнат психологічного розвантаження.